

וְהָכֵן פְּרִנְסַתֵינוּ מִיָּדָךְ...

נְעַנִּיק לָהֶם אֶת הַפְּלִים הַנְּכֹנִים

תשפ"ד | גליון 25

וַיִּשְׁלַח

וכעת נפנה לדון בענין זה שמקיים את הפסוק "יֵצֵא אָדָם לְפַעְלֹו וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עָרְב" (תהלים קד, כג): הנה התחייבות ברורה ומפורשת מונחת 'על קל רב בִּיתוֹ' לפעול ככל יכולתו בענין זה. ומני אותם רגעים מרוממים שעומד החתן המכהן פאר - בהתרגשות תחת החופה בעת ייסוד ביתו החדש, הריהו בא על החתום ובצירוף עדים כשרים, על ה'מסמך' המאוד מחייב כדת משה וישראל, קרי: הכתובה, וכה הם דבריו באותה עת: ... **ואנא אפלח** (ואני אעבוד) **ואוקיר** (ואכבד) **ואיזון ואפרנס** (ואזון ואפרנס)... **כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומוקרין וזנין ומפרנסין** ...

וכך מצינו בדברי חז"ל שמשבחים מאוד את העמל למלאכתו ואמרו (ברכות ח.) "גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים וכו'".

בהבנת מאמר חז"ל זה, יש בקרב המפרשים אופנים שונים. אולם בין הדברים מצאנו גם התייחסות של הערכה כלפי אותם יראי שמים היוצאים להביא טרף לביתם, וזאת כמובן לצד קביעות עתים לתורה.

נתבונן נא בלשונו הזהב של המקובל רבי יוסף אלאשקר ממגורשי קסטיליה שבספרד, בספרו 'מרכבת המשנה' על מסכת אבות (א, יא):

...דרך משל שאדם אחד היה מנהגו להשתדל קצת היום בתורה, וקצת היום במלאכה. שמא תאמר שאינו מקבל שכר אלא על חצי היום של התלמוד, ולא על חצי היום של מלאכה. בא לומר שיותר הוא מקבל שכר על מלאכתו יותר מלימודו. שמלאכתו היא סיבה שתתקיים התורה בידו, שהרי "אם אין קמח אין תורה".

ובספר 'פני יהושע' על המאמר הנ"ל בגמרא, נציג תוכן הדברים:

אף שהנהנה מיגיע כפו 'ממעט מלאכת שמים', אעפ"כ 'אשריך וטוב לך' - אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב, כי בסופו של דבר יש בה חפצי שמים יותר, כדי שלא יצטרך לבריות...

פכין קטנים, גדולים...

וכיצד אמורים אנו להתייחס לממון יהודי טהור, כסף שהגיע אלינו בדרכים כשרות ובישרות?

נתבונן נא בכתוב בפרשתנו (וישלח לב, כה): "וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבָדָיו" - 'אמר רבי אלעזר, שנשתייר על פכין קטנים. מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממוןם יותר מגופם. וכל כך למה, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל' (רש"י, בשם הגמ' בחולין צא.).

ר' יהודה, אברך משי. זכה הוא לשבת 'בְּשִׁבְתַּת תַּחְמְנִי', על התורה ועל העבודה במשך תקופה נכבדה לאחר הקמת ביתו בשעה טובה.

ואז הגיעו ימים, ונסיבות החיים אילצוהו לשקול לצאת את ה'כולל', ולהיפרד מ'כתלי בי מדרשא' שבצילם הסתופף והתעלה בנעימים במשך פרק-זמן כה ארוך ומשמעותי בחייו הצעירים.

לאחר שאלת חכם, ותשובה חד-משמעית של מורו ורבו המובהק שליט"א, קם רבי יהודה, בלב לא קל, ועשה מעשה. כעת הוא אמור להתחיל ולקושש פרנסה לביתו הטרי. עזרה מוגשת לו מצד ההורים, גם ידידים מגויסים למבצע ההשתדלות כדי לאתר עבורו מקור כלשהו לפרנסה, אולם דומה כי הדברים מעט יגיעים... ואילו למיודעינו לא אצה הדרך... מבחינתו, אין סיבה למהר לשום מקום - - -

בנסיון לגשש אצל ר' יוד'ל דגן ולהתחקות אחרי שורשה של התנהלות זו, הבהיר בגילוי לב, (ראוי לשבח, יש לציין) את עמדתו בענין: "ראה נא והביטה, עד עתה היתה תורתו אומנותי, עמלתי ב'עסק' שערכו לא יסולא בפז, זכיתי להשתייך ל'חיל החלוץ' המקיים את העולם כולו בהבל פיו בלימוד התורה הטובה מכל סחורה". "הורגלתי לאורך התקופה", מטעים בן שיחנו, "כי עול כלכלת הבית מוטל על בני-ביתי, תפקידי - כך נאמר לי - לצקת את היסודות הרוחניים בבית, אם-כן 'מהיכיל תיתי' שהיום ארדוף בכוח אחרי קללת האדם של 'בְּזַעַת אֶפְיָךְ תֹאכַל לֶחֶם'...!?", ביחוד כיהודי מאמין - שאמון על מידת הביטחון במי שבטובו זן ומפרנס לכל, בחן בחסד וברחמים, הוא המכלכל את הכל מביצי כינים ועד קרני ראמים - דאגה מנין?!"

בשורות הבאות, ננסה להבין האם בטענותיו של מיודענו יש ממש.

כמו כן נסקור זוויות נוספות בתחום מרכזי זה, ה'מעסיקי' רבים מבני ישראל.

אָנָּא אָפְלַח

נצא ונלמד, כיצד התייחסו חכמינו ורבותינו נ"ע לנושא של האחריות המוטלת על כתפי אבי המשפחה בהבאת פרנסה הביתה?

אולם לפני כן, נבהיר כי בוודאי עלינו להעריך במאוד את זה שזוכה שאין לו בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה, והוא מקדיש את חייו באמת להגות בדברי תלמוד תורתך באהבה, זוכה לשבת באהלה של תורה ולעמול בה, אין ספק כי כולנו חייבים בכבודו, וזכותו וזכות בני ביתו רבה היא עד מאוד.

להתפלל ולצפות לישועת ה' שיתקנהו בעצה טובה מלפניו, ושתשרה הברכה במעשי ידיו.

ובכלל, מה נחוץ הדבר להחדיר בלבבות הצעירים את המעלה הגדולה והחשיבות של ניהול משק-בית באופן מאוזן ומושכל, לחשב את ההוצאות מול ההכנסות, לחתור להינתק משולחנם הכלכלי של ההורים (שהרי גם התקציב שלהם איננו בלתי-מוגבל...), והעיקר לא להתפתות אחרי הנהגה של נטילת הלוואות מאחרים, וצבירת חובות.

והרי כמה מהצעירים עוד בטרם הספיקו להקים את ביתם, 'מבורכים' הם ב'כישרון' המפוקפק להסתבך ולשקוע בים של חובות... וישנם גם כאלה הרואים בכך הצלחה מזהירה, אף מתפארים בכך - - -

זכור נזכור: עלינו ההורים ואישי החינוך מוטלת החובה להרים כשופר קולנו, ללמד את התפיסה של כלכלה נכונה, ולהתריע באזניהם שוב ושוב, לתאר בצבעים חיים את מצבו העגום של הנופל לבורות חשוכים שכאלה, שראשיתו של תהליך - מתוק כדבש, אך אחריתו ל'יע מרה כלענה.

לסיכום, בין שלל העצות וההזרכה לקראת החיים העתידיים, עלינו גם לשבר את אזניהם של תלמידינו המתעתדים להקים בית נאמן בישראל ולא לפס בינה בחשיבות הנושאים הבאים:

1. בשגב מידת האחריות הבסיסית, הזכות והחובה לדאוג לצורכי ביתם העתידי.
2. הערכת ממונם הכשר, ובוודאי שלא להניח מעותיהם על קרן הצבי שרבים חללים הפילו השקעות מפוקפקות מעין אלו.
3. ניהול כלכלה בתבונה, במידה ובמשורה, ולא להתפתות לחיות מעבר להכנסות.

ולסיים המאמר הנוכחי, נרים עינינו ל'אבינו, רועינו ונעתיר: 'אלקינו, אבינו, רעינו, זונינו, פרנסינו וכלכלינו והרויחנו...!', 'ונא אל תצריכנו ה' אלקינו לא לידי מתנת בשר-ודם ולא לידי הלואתם, כי אם לידי המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה, שלא נבוש...'

והדבר מעורר תמיהה רבתי לפי המבט המצומצם של אנשים כערכנו דהיום.

על כן במטותא מעם הקורא היקר, נא יפנה את מבטו לצד דבריו המאירים של המנהיג הנערץ, מציל יהדות אשכנז **רבי שמשון רפאל הירש** זצ"ל והסבריו המרוממים בענין זה:

רכוש שצדיק זכה לו ביושר, אפילו אינו אלא שווה פרוטה, הרי הוא קדוש בעיניו, הוא לא יבזז אותו, אף לא ישחית אותו לריק, והוא אחראי על שימוש היעיל.

אלפי זוזים הם בעיניו כשרוך נעל, בשעה שיש להוציא אותם על מטרה נעלה, אך ערכו של שרוך נעל עולה לאלפי זוזים, בשעה שהוא עומד להתבזז ללא טעם ולא מטרה.

...חביבות זו נובעת, מצורת הסתכלות הצדיק על ממונו, ממון כשר שבידו, הינו מתנה מלכותית שהוענקה לו מידו הפשוטה של הקב"ה. והמביט על נכסיו באספקלריה זו, מצטיירים אצלו **אף פכין הקטנים, באור אלוקי פנימי**, ממונו נעטף בהרגשת חשיבות ועל כן אינו מסוגל לנהוג בו קלות דעת ופזרון, מתנה זו, לא נועדה לבזבז, אלא לשימוש היאה לממונו של מלך.

כסף קל, האומנם?

ומענין לעניין באותו הענין:

טבע האדם הוא, שחפץ להרויח ממון - הרבה ובקלות, ומכאן נובע הפיתוי להשקיע כספים בידיו של המבטיח הרים וגבעות... רווחים אגדיים ובלתי מציאותיים. רבים הם האנשים שנטלו את כל רכושם שהרויחו במשך שנים בעמל וביזע רב, והשקיעו אותו בהתלהבות רבה בידי גורם שנמלט עם כל הפקדונות או שלחילופין הבעה מתפוצצת והלה פושט רגל ומוותר מאחור ארנקים ריקנים ולבבות מרוסקים... חשוב להחדיר ולהטמיע בלבבות הצעירים שגם מזוית של השקפת התורה, וגם מצד ההגיון והשכל הישר, לפני כל השקעה, החובה לשקול את הדבר במתינות, להיוועץ עם מביני דבר, 'וְאֶל בִּינְיָן אֶל תִּשְׁעוּ', ואח"כ עליו

חדש!

לאחר כעשור ומחצה של הצלחה גדולה בחסדי ה'

בהן העברנו סדנאות לאלפי ילדים ובני נוער

לכישורי חיים, לחיזוק רגשי, ולהקניית כלים להצלחה בחברה, מידות טובות ודרך ארץ שמחים אנו לבשר לציבור היקר שבעזרת השי"ת בימים אלה

הננו משיקים מיזם חדש ומהפכני בעולם החינוך והטיפול לצעירי הצאן קורס להכשרת מאמנים לכישורי חיים לנוער ולילדים!

מיועד במיוחד עבור אנשי החינוך מכל הסוגים, ומטפלים בתחום הרגש או לכל הרואה עצמו מתאים להקנות לילדים חוסן נפשי ורוחני וכלים מעשיים לחיים בבית ובחברה

להצטרפות: מתקשרים למס' האישי של מעביר הקורס,

ומייסד השיטה 'מרגו' - נותנים אימון לילד' - הרב דוד רוזנברג 052-76-24-095

או שולחים מייל לכתובת: margoa.olamot@gmail.com

וכבונס מקבלים מתנה! קורס דיגיטלי, מקצועי - בחינם

בנושא: איך לעזור לילדינו להתגבר על החרדות - מרגו"ע לשעת חירום.

אחינו כל בית ישראל. הנתונים בצרה ובשביה. העומדים בין בים ובין בנפש. המקום ירחם עליהם ויציאם מצרה לרוחה. ומאפלה לאורה. ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריב, ונאמר אמן.